

Kasper Møller Hansen
og Rune Stubager (red.)

Oprør fra udkanten

– Folketingsvalget 2015

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2017

Kasper Møller Hansen og Rune Stubager (red.)
Oprør fra udkanten – Folketingsvalget 2015

1. udgave, 1. oplag

© 2017 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Bo Helsted, aurorafotografi
Omslagsmotiv: Bo Nymann, Polfoto
Tryk: Toptryk, Gråsten

Printed in Denmark 2017
ISBN 978-87-574-3757-7
e-bog ISBN 978-87-719-8089-9

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Gothersgade 137
1123 København K

Telefon: 39 13 55 00
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Folketingsvalget 2015 – oprør fra udkanten	21
<i>Af Kasper Møller Hansen & Rune Stubager</i>	
Valgperioden 2011-2015	22
Valgkampen 2015 – den evige kampagne med en heftig slutspurt	23
Valgresultatet	29
Alternativet – et nyt parti bliver til	32
Vælgervandringer og beslutningstidspunkt	34
Datagrundlag og bogens struktur	38
Konklusion – oprør fra udkanten, vælgervandringer langs gængse politiske dimensioner, men ikke et jordskredsvalg	39
Kapitel 2. Portræt af vælgeres socio-demografi	41
<i>Af Jørgen Goul Andersen</i>	
Mænd og kvinder	42
Alder og generation	45
Uddannelse	52
Indkomst	58
Hvad betyder de enkelte faktorer?	60
Konklusion – socio-demografiens centrale betydning for partivalg ...	65
Kapitel 3. Stenbroen og udkantsdanmark – geografiske forskelle i partiernes tilslutning	69
<i>Af Kasper Møller Hansen & Rune Stubager</i>	
Geografi og partivalg	70
Geografien og folketingsvalget 2015	73
Udviklingen i partiernes geografiske profiler	88
Geografi eller demografi?	92
Konklusion – et geografisk polariseret Danmark	94

Kapitel 4. Betydningen af social tryghed og risikovillighed for vælgerens kryds	97
<i>Af Kasper Møller Hansen</i>	
Social risikoopfattelse	98
Betydningen af vælgerens risikovillighed for stemmeadfærd	102
Konklusion – vælgerens sociale risikoopfattelse og vælgerens risikovillighed som ekstra forklaringsfaktorer i dansk vælgeradfærd	106
Kapitel 5. Evolution, psykologi og vælgeradfærd – den politiske betydning af bekymringer for infektioner	109
<i>Af Lene Aarøe & Michael Bang Petersen</i>	
Evolution og moderne politik	111
Det adfærdsmæssige immunsystem og politiske holdninger	112
Det adfærdsmæssige immunsystem og politiske holdninger ved folketingsvalget i 2015	114
Det adfærdsmæssige immunsystem, social og politisk tillid	120
Det adfærdsmæssige immunsystem og borgernes partivalg	124
Konklusion – evolutionshistorien former vælgernes holdninger	127
Kapitel 6. Valgdeltagelsen	131
<i>Af Yosef Bhatti, Jens Olav Dahlgaard, Jonas Hedegaard Hansen & Kasper Møller Hansen</i>	
Udkantsdanmark og sofavælgerne	133
Valgdeltagelsen til folketingsvalg er ikke lige befolkningsgrupperne imellem	134
Gyldigheden af spørgeskemabaserede svar om valgdeltagelse	142
Konklusion – uligheden er mindre end ved andre valg, dog ikke for køn og nydanskere	149
Kapitel 7. »Præsidentvalget« og troværdigheden	151
<i>Af Rune Stubager & Kasper Møller Hansen</i>	
Litteraturen om partiledereffekter	152
Personfaktoren i dansk politik 1994-2015	155
Statsministerkandidaterne og valget i 2015	161
Konklusion – parti eller partileder?	170

Indholdsfortegnelse

Kapitel 8. Manglende tillid til politikere – økonomisk usikkerhed, politisk uenighed eller generel afmagt?	173
<i>Af Johannes Andersen</i>	
Folketingsvalget 2015 og vælgernes tillid til politikerne	173
Tillid som dynamo i et demokrati	174
Tillid til politikere og social baggrund	177
Politiske faktorer	180
Oplevet økonomisk og social usikkerhed	184
Fremmedgørelse og afmagt	186
Analysemodellens pejlinger	187
Konklusion – mistillid og politik	190
Kapitel 9. Emneejerskab – hvilke partier ejer hvilke emner?	193
<i>Af Frederik Hjorth</i>	
Begrebet emneejerskab	194
Partiernes emneejerskab	196
Betydningen af partiidentifikation	198
Ejerskab og grupperepræsentation	200
Konklusion – emneejerskabs betydning i valgkampen	204
Kapitel 10. Issue voting ved folketingsvalget 2015	207
<i>Af Frederik Hjorth</i>	
Hvad er issue voting?	207
Issue voting kontra andre perspektiver	208
Issue voting og venstre-højre-position	211
Issue voting og de enkelte emner	220
Konklusion – partiernes forskellige holdningsprofiler	222
Kapitel 11. Den økonomiske situation og det politiske ansvar	225
<i>Af Martin Bisgaard & Martin Vinæs Larsen</i>	
Et spørgsmål om ansvar?	227
En alternativ forklaring	232
Hvem holder regeringen ansvarlig?	235
Konklusion – folketingsvalget var også et spørgsmål om ansvar	241
Kapitel 12. Partivalg og holdninger til velfærdsstaten	245
<i>Af Christoph Arndt & Carsten Jensen</i>	
Vælgernes velfærdsholdninger – en analyseramme	245

Holdninger til forskellige velfærdsområder ved folketingsvalget 2015	249
Forskelle mellem partiernes vælgere	252
Den historiske udvikling i partiernes vælgerkorps	255
Thorning-Schmidt-regeringens politik og vælgernes vurdering af velfærdsstatens tilstand	257
Betød utilfredsheden med velfærden noget for valgresultatet?	259
Konklusion – den varme velfærdskartoffel	262
Kapitel 13. Indvandring som politisk skillelinje blandt »os«	265
<i>Af Jens Peter Frølund Thomsen</i>	
Det multietniske samfund skaber en politisk skillelinje	266
Uddannelse, holdninger og partivalg – i tilbageblik	268
2015-valget – hvorfor stemmer mange højt- og lavtuddannede forskelligt?	273
Konklusion – hvilken betydning har den indvandrerpolitiske skillelinje for partierne?	277
Kapitel 14. Politisk motiveret tænkning	281
<i>Af Rune Slothuus</i>	
Teorien om politisk motiveret tænkning	283
Udfordringer med at påvise politisk motiveret tænkning	285
Et eksperiment til at undersøge politisk motiveret tænkning	288
Resultater af eksperimentet opdelt efter partivalg	291
Er politisk motiveret tænkning mere udbredt hos nogle vælgere end hos andre?	294
Konklusion – vælgernes økonomiske vurderinger er drevet af politisk motiveret tænkning	298
Kapitel 15. Folketingskandidaternes valgkamp	301
<i>Af Kasper Møller Hansen, Karina Kosiara-Pedersen & Christian Elmelund-Præstekær</i>	
Kampagner og deres effekt	302
Datamateriale og undersøgelsesdesign	305
Partisoldat eller kredsrepræsentant?	306
Planlægning og forberedelse	308
Kandidaternes kampagneredskaber	310
Kampagneeffekter	316

Indholdsfortegnelse

En samlet analyse af kampagneredskaberne	324
Konklusion – når kampagnen gør en forskel	326
Kapitel 16. Partiskifere – demokratiets styrke og udfordring	329
<i>Af Ditte Shamshiri-Petersen</i>	
Hvem skifter og hvem bliver?	332
Partiskifternes politiske engagement	334
Samlede modeller	339
Har partiskifterne ændret sig gennem tiden?	341
Konklusion – partiskift kan være udtryk for engagement	344
Kapitel 17. Hvordan dækkede aviserne valgkampen?	347
<i>Af Christian Elmelund-Præstekær</i>	
Analyserammen	348
Datamaterialet	352
Analyse af valgdækningen	355
Konklusion – avisernes valgdækning er bedre end deres rygte	364
Kapitel 18. Meningsmålinger under valgkampen	367
<i>Af Jens Olav Dahlgaard, Frederik Hjorth, Martin Vinæs Larsen & Asmus Leth Olsen</i>	
Flere og flere meningsmålinger – men hvad viser de?	367
Meningsmålingers statistiske usikkerhed	369
Hvor præcise var meningsmålingerne?	375
Konklusion – kan vi undgå at ramme forkert i fremtiden?	381
Kapitel 19. Konklusion – en samlet vælgeradfærdsmodel	385
<i>Af Kasper Møller Hansen & Rune Stubager</i>	
Den statistiske model for kausalitetstragten	387
Modellens forklaringskraft	388
Kausalitetstragten niveau for niveau	390
Valgets store partiskift	408
Konklusion – hvilket oprør, og hvor er det på vej hen?	410

Referencer	415
English abstracts	439
Forfatterbibliografier	447
Tabeller	
Tabel 1.1: Vælgernes politiske dagsorden, 1971-2015 (pct. af samtlige svar)	25
Tabel 1.2: Valgresultatet 2015	30
Tabel 1.3: Vælgervandringer fra 2011 til 2015 (pct.)	36
Tabel 2.1: Alder og partivalg 2015 (pct.)	46
Tabel 2.2: Politiske generationer, 1964-2015. Afvigelse fra befolkningsgennemsnittet mht. stemmeandel på socialistiske partier (procentpoint)	51
Tabel 2.3: Klasse og parti, 1964, 1981 samt 1990-2015. Andel socialistiske stemmer (pct.)	56
Tabel 2.4: Stilling og partivalg 2015. Detaljeret opdeling (pct.)	56
Tabel 2.5: Indkomst og partivalg. 2015 (pct.)	59
Tabel 2.6: Sociale baggrundsfaktorerers effekt på tilslutningen til socialistiske partier. 2015	62
Tabel 2.7: Sociale baggrundsfaktorerers effekt på tilslutningen til Dansk Folkeparti. 2015	64
Tabel 5.1: Politisk holdning og motivation til at undgå infektionskilder	119
Tabel 5.2: Social og politisk tillid og motivation til at undgå infektionskilder	122
Tabel 6.1: Skævvridning i valgdeltagelsen grundet manglende svar ..	144
Tabel 6.2: Misrapportering blandt dem, der deltog i Valgundersøgelsen	145
Tabel 6.3: Prædiktering af misrapportering blandt dem, der ikke stemte	147
Tabel 6.4: Strukturel model af valgdeltagelse	148
Tabel 7.1: Sympati, troværdighed og stemme på Venstre og Socialdemokratiet, 2011-2015	164
Tabel 7.2: Effekten af ændringer i sympatien for Lars Løkke Rasmussen og Helle Thorning-Schmidt samt Venstre og Socialdemokratiet på parti- og blokvalg	167

Indholdsfortegnelse

Tabel 8.1: Andel af vælgere med almindelig tillid til politikere (pct.) .	174
Tabel 8.2: Social baggrund og tillid til politikere, 2007 – 2015 (pct.)	178
Tabel 8.3: Generel tillid til politikere og politisk engagement, 2007- 2015 (pct.)	180
Tabel 8.4: Lars Løkke Rasmussens troværdighed, vælgernes partivalg og niveauet for tillid til politikere generelt, 2015 (pct.)	184
Tabel 8.5: Generel tillid til politikere og oplevet social og økonomisk usikkerhed, 2007-2015 (pct.)	185
Tabel 8.6: Afmagt og generel tillid til politikere, 2007 – 2015 (pct.)	186
Tabel 8.7: En binær logistisk analyse af forudsagt sandsynlighed for at udvise manglende tillid til politikere, 2015	189
Tabel 12.1: Vælgernes syn på offentlige udgifter til forskellige formål, 2007-2015	250
Tabel 12.2: Holdninger til velfærdsstaten på tværs af partier ved folketingsvalget 2015	253
Tabel 12.3: Procentdel af vælgerne som mener, velfærden er blevet dårligere de foregående tre år fordelt på holdning til Thorning- Schmidt-regeringen	258
Tabel 12.4: Vælgernes vurdering af udviklingen i velfærden de sidste tre år og forudsagt partivalg, for socialdemokratiske vælgere fra 2011	259
Tabel 12.5: Vælgernes vurdering af udviklingen i velfærden de sidste tre år og forudsagt partivalg, for SF-vælgere fra 2011	260
Tabel 12.6: Vælgernes vurdering af udviklingen i velfærden de sidste tre år og forudsagt partivalg, for radikale vælgere fra 2011 ...	261
Tabel 13.1: Sammenhæng mellem uddannelse og tre indikatorer for etnisk velvilje, 1998-2015 (pct. med etnisk velvilje)	269
Tabel 13.2: Uddannelse, holdninger og partivalg (McFaddens R^2)	271
Tabel 13.3: Sammenhæng mellem uddannelse og partivalg (model 1) samt kontrol for holdning til indvandring (model 2), 2015 (pct.) .	274
Tabel 13.4: Partigruppernes uddannelsesmæssige sammensætning, 2015 (pct.)	275
Tabel 14.1: Opfattelser af økonomien opdelt efter partivalg	287
Tabel 14.2: Effekt af eksperimentel stimulus på andelen, der opfatter faldet i arbejdsløsheden som stort	292
Tabel 14.3: Effekt af eksperimentel stimulus på andelen, der opfatter faldet i arbejdsløsheden som stort, opdelt efter partivalg og partiidentifikation	295

Tabel 14.4: Effekt af eksperimentel stimulus på andelen, der opfatter faldet i arbejdsløsheden som stort, opdelt efter partivalg og politisk interesse	297
Tabel 15.1: Kampagnefokus, 2015 (pct.)	308
Tabel 15.2: Kampagnestart, 2015 (pct.)	309
Tabel 15.3: De traditionelle kampagneredskaber	310
Tabel 15.4: Medvirken i aviser, blade og magasiner, 2015 (pct.)	312
Tabel 15.5: Optræden i radio og på tv, 2015 (pct.)	313
Tabel 15.6: Annoncering og geografiske vælgeranalyser, 2015 (pct.) ..	314
Tabel 15.7: Sociale medier, 2015 (pct.)	316
Tabel 16.1: Andel af stabile vælgere, partiskifttere inden for blokken og partiskifttere mellem blokkene fra 2011 til 2015 (pct.)	332
Tabel 16.2: Køn, alder, erhvervsuddannelse og stabilitet i partivalg fra 2011 til 2015 (pct.)	333
Tabel 16.3: Interesse, viden, nyhedsforbrug og stabilitet i partivalg fra 2011 til 2015 (pct.)	335
Tabel 16.4: Diskussion, brug af hjemmesider, kandidattest, beslutningstidspunkt og stabilitet i partivalg fra 2011 til 2015 (pct.)	336
Tabel 16.5: Selvtillid, tillid til politikere og stabilitet i partivalg fra 2011 til 2015 (pct.)	338
Tabel 16.6: Stabilitet i partivalg	340
Tabel 16.7: Stabilitet i partivalg (1984-2015)	343
Tabel 17.1: Dominerende emne i forskellige aviser (i pct. per avis)	356
Tabel 17.2: Dominerende vinkler i forskellige aviser (i pct. per avis) ..	358
Tabel 17.3: Avisernes kildebrug, forskellige kilders andel (pct., partier er ekskluderet)	361
Tabel 17.4: Partiernes vælgeropbakning i 2011 sammenlignet med avisernes brug af partier som kilder (i pct. fordelt på aviser)	363
Tabel 18.1: Antallet af meningsmålinger i valgkampen 1984-2015	368
Tabel 18.2: Målinger i vores opgørelser over valgkampen	373
Tabel 18.3: Fejlprocenter for gennemsnit af målinger ved folketingsvalg 1990-2015	379

Figurer

Figur 1.1: Tilslutningen til blå blok, S og V, 2011-2015 (månedlig, pct.)	22
Figur 1.2: Avisernes dagsorden i valgkampen, 2015 (pct.)	26

Indholdsfortegnelse

Figur 1.3: Avisernes dagsorden dag for dag under valgkampen 2015 (udvalgte emner, pct.)	27
Figur 1.4: Vælgernes dagsorden i løbet af valgkampen og blå bloks tilslutning, 2015 (pct.)	28
Figur 1.5: Den geografiske fordeling af tilslutningen til blå blok, 2011 og 2015 (pct.)	31
Figur 1.6: Alternativets tilslutning i meningsmålingerne, februar-juni 2015, pct.	32
Figur 1.7: Alternativets tilslutning ved folketingsvalget 2015 (pct.)	33
Figur 1.8: Netto- og bruttovandringer, blokvandring, og beslutningstidspunkt	35
Figur 1.9: Sammenhængen mellem DF og V's ændring i tilslutning fra 2011 til 2015	37
Figur 2.1: Forskel mellem socialistiske partier stemmeandel blandt kvinder og mænd, 1964-2015 (procentpoint)	43
Figur 2.2: Andel kvinder blandt de enkelte partiers vælgere, Valgundersøgelsen 2015 (pct.)	44
Figur 2.3: Andel af partiernes vælgere i 2015, der er under 40 år (pct.)	47
Figur 2.4: Andel socialistiske stemmer, efter fødselsår. Valget 2007 (pct.)	49
Figur 2.5: Andel af partiets vælgere i 2015 med gymnasial uddannelse, studentereksamen/HF og mellemlang/lang videregående uddannelse (pct.)	53
Figur 2.6: Alford-indeks for klassestemmer, 1964-2015. Forskel i socialistisk stemmeandel mellem arbejderklasse og middelklasse (procentpoint)	55
Figur 2.7: Antal arbejdere blandt partiernes erhvervsaktive vælgere. 2015 (pct.)	58
Figur 3.1: Venstres tilslutning, 2015 (pct.)	75
Figur 3.2: Socialdemokratiets tilslutning, 2015 (pct.)	76
Figur 3.3: Radikale Venstres tilslutning, 2015 (pct.)	78
Figur 3.4: Det Konservative Folkepartis tilslutning, 2015 (pct.)	79
Figur 3.5: Dansk Folkepartis tilslutning, 2015 (pct.)	80
Figur 3.6: Kristendemokraternes tilslutning, 2015 (pct.)	82
Figur 3.7: Enhedslisten tilslutning, 2015 (pct.)	83
Figur 3.8: SF's tilslutning, 2015 (pct.)	85
Figur 3.9: Liberal Alliances tilslutning, 2015 (pct.)	86

Figur 3.10: Partiernes relative tilslutning fordelt på størrelsen af den by vælgerne bor i (pct. for hvert parti)	87
Figur 3.11: Styrken i partiernes geografiske profil, 1979-2015 – partierne i rød blok	89
Figur 3.12: Styrken i partiernes geografiske profil, 1979-2015 – partierne i blå blok	90
Figur 3.13: Befolkningstæthedens forklaringskraft, 1979-2015	91
Figur 3.14: Befolkningstætheds betydning for partiernes tilslutning med og uden kontrol for socio-demografi, 2015	94
Figur 4.1: Partiernes vælgere fordelt på social risikoopfattelse	100
Figur 4.2: Betydningen på partivalg, når den sociale risikoopfattelse stiger, med og uden demografisk kontrol	101
Figur 4.3: Partiernes vælgeres risikovillighed	104
Figur 4.4: Betydningen på partivalg, når vælgeres risikovillighed stiger, med og uden demografisk kontrol	105
Figur 5.1: Motivation til at undgå infektionskilder, 2015 (pct.)	115
Figur 5.2: Generel social tillid efter motivation til at undgå infektionskilder	123
Figur 5.3: Motivation til at undgå infektionskilder og partivalg	126
Figur 6.1: Kort over valgdeltagelsen opdelt på kommuner	134
Figur 6.2: Alder og individuel valgdeltagelse, opdelt efter køn	136
Figur 6.3: Individuel valgdeltagelse opdelt på færdiggjort uddannelse	139
Figur 6.4: Valgdeltagelse opdelt på etnicitet og alder	141
Figur 7.1: Personlige stemmer og stemmer på »lederen« af henholdsvis rød og blå blok, 1994-2015 (pct.)	156
Figur 7.2: Sympati for Socialdemokratiet og Venstre samt partiernes ledere, 1994-2015 (skalascorer)	158
Figur 7.3: Forskel i sympatiscore mellem parti og leder for Socialdemokratiet og Venstre, 1994-2015 (skalascorer)	159
Figur 7.4: Støtten til rød blok, Venstre og Socialdemokratiet i meningsmålingerne, september 2011-juni 2015 (pct.)	162
Figur 8.1: Model for analyse af vælgeres tillid til politikere	176
Figur 9.1: Partiernes emneejerskaber	197
Figur 9.2: Emneejerskab for vælgere med forskellig partiidentifikation	199
Figur 9.3: Vælgeres syn på, hvilke partier der bedst repræsenterer forskellige grupper	201

Indholdsfortegnelse

Figur 9.4: Emneejerskab for »flere penge til sig selv« i hht. repræsentation af de velhavende	202
Figur 9.5: Emneejerskab for »balance mellem skatter og social tryghed« i hht. repræsentation af de laveste indkomstgrupper	203
Figur 10.1: Fordeling af selvplaceringer for hvert partis vælgere	212
Figur 10.2: Vælgeres fordelings- og værdipolitiske placering af partierne	213
Figur 10.3: Fordelings- og værdipolitiske positioner blandt partiernes egne vælgere	214
Figur 10.4: Forudsagte sammenhænge mellem selvplacering og partisympati	216
Figur 10.5: Partisympati som funktion af nærhed og retning	219
Figur 10.6: Sammenhænge mellem holdning og sympati for hvert parti for udvalgte emner	221
Figur 11.1: Opbakning til S-R-regeringen afhængig af vælgernes vurdering af den økonomiske situation i Danmark	228
Figur 11.2: Fordeling af besvarelser på spørgsmål om ansvar for den økonomiske situation.	230
Figur 11.3: Opbakning til regeringspartierne på tværs af vælgernes vurderinger af den økonomiske situation samt af regeringens ansvar for økonomien	231
Figur 11.4: Opbakning til regeringspartierne på tværs af vælgernes vurderinger af den økonomiske situation samt vurderinger af regeringens økonomiske ansvar for vælgere, der har skiftet parti (A) og vælgere, som ikke er tilhængere af et parti (B)	234
Figur 11.5: Mener vælgere med høj politisk viden, at regeringspartierne er mindre ansvarlige?	237
Figur 11.6: Er tildelingen af ansvar forankret i vælgernes fordelingspolitiske principper?	239
Figur 11.7: Vælgeropbakning til regeringspartierne ved forskellige, hypotetiske niveauer af vælgernes tildeling af ansvar	241
Figur 12.1: Udviklingen i vælgernes holdninger opdelt på partier	256
Figur 15.1: Effekten af at optræde i radio, tv, aviser og blade målt på andel personlige stemmer	319
Figur 15.2: Effekten af de traditionelle redskaber målt på andel personlige stemmer	320
Figur 15.3: Effekten af annoncering og geografiske vælgeranalyser målt på andel personlige stemmer	321

Figur 15.4: Effekten af brugen af Facebook og Twitter målt på andel personlige stemmer	322
Figur 15.5: Effekten af brugen af Facebook og Twitter målt på andel personlige stemmer	323
Figur 15.6: Kampagneredskabernes effekt under kontrol for brugen af andre redskaber	325
Figur 18.1: Gennemsnit af blokkenes opbakning i meningsmålingerne for hver af valgkampens dage	376
Figur 18.2: Aggregering af målingerne for hvert enkelt parti	377
Figur 18.3: Fejlprocenter på tværs af partier opgjort for tre typer prognoser	378
Figur 18.4: Estimeret opbakning til Dansk Folkeparti på baggrund af Valgundersøgelsen	380
Figur 19.1: Kausalitetstragten for partivalg	387
Figur 19.2: Kausalitetsmodellens forklaringskraft	389
Figur 19.3: Køn og partivalg (procentpoint)	391
Figur 19.4: Alder og partivalg (procentpoint)	392
Figur 19.5: Uddannelse og partivalg (procentpoint)	393
Figur 19.6: Arbejderes partivalg (procentpoint)	394
Figur 19.7: Indkomst og partivalg (procentpoint)	395
Figur 19.8: Social tryghed og partivalg (procentpoint)	396
Figur 19.9: Risikovillighed og partivalg (procentpoint)	397
Figur 19.10: Samfundsstørrelse og partivalg (procentpoint)	398
Figur 19.11: Tillid til politikerne og partivalg (procentpoint)	400
Figur 19.12: Ideologi: Venstre-højre-selvplacering og partivalg (procentpoint)	401
Figur 19.13: Værdipolitik og partivalg (procentpoint)	402
Figur 19.14: Økonomisk stemmeadfærd og partivalg (procentpoint) .	404
Figur 19.15: Holdning til, om offentlige aktiviteter ville være bedre og billigere, hvis de var overladt til private og partivalg (procentpoint)	406
Figur 19.16: Sympati for partilederne og partivalg (procentpoint)	407

Studier i dansk politik

Bogserien »Studier i dansk politik« publicerer fagfællebedømt forskning inden for et bredt udsnit af temaer funderet i dansk politik. For eksempel partier, valg og vælgere, holdningsdannelse, politisk adfærd, valgkampe, politisk kommunikation og studier af Folketingets arbejde mv. Serien er åbne over for bidrag, der bygger på det nationale såvel det kommunale niveau. Serien er pluralistisk over for metoder, temaer og fagdisciplin. Fokus er på kvalitet med gennembearbejdede analyser underlagt anonym fagfællebedømmelse.

Kasper Møller Hansen og Rune Stubager, serieredaktører

Forord

Den Danske Valgundersøgelse (*Danish National Election Study, DNES*) er den længstvarende videnskabelige spørgeskemaundersøgelse i Danmark. Den er blevet gennemført efter hvert folketingsvalg siden 1971. Den Danske Valgundersøgelsen 2015 er altså den 17. valgundersøgelse i denne ubrudte serie. Valgundersøgelsen 2015 rummer mange spørgsmål, som er med i alle undersøgelserne, og den giver dermed en unik mulighed for at belyse dansk vælgeradfærd gennem de seneste 40 år (Stubager m.fl. 2016). Andre dele af spørgeskemaet er løbende blevet tilpasset og udviklet fra valg til valg for at undersøge tendenser ved det specifikke valg samt teste nye teoretiske spørgsmål i forhold til vælgeradfærd (Hansen & Stubager 2016).

I denne bog fokuserer vi på Valgundersøgelsen 2015, men trækker også enkelte tråde tilbage i tiden. Undersøgelsen i 2015 består af et spørgeskema-interview af ca. en times varighed, som blev gennemført af 2.001 repræsentativt udvalgte danske vælgere. I bogen bruger vi disse svar til at undersøge en række spørgsmål, alle relateret til det overordnede tema om, hvorfor vælgerne stemte, som de gjorde.

Undervejs i processen har vi fået god hjælp fra en række sider. For det første skylder vi stor tak til Carlsbergfondet, der med bevilling CF14-0137 overhovedet gjorde det muligt at gennemføre Valgundersøgelsen 2015. Data blev indsamlet af Danmarks Statistik, som vi har haft et godt samarbejde med. Det samme gælder forfatterne af de enkelte kapitler, vores to eksterne reviewere og Djøf Forlag – tak til alle for samarbejdsvilligheden. Stud.scient.pol. Signe Landtved har været en uundværlig hjælp ved opsætning af kapitlerne, tabeller, referencer mv. Størst tak skylder vi dog de 2.001 danske vælgere, der tog en time ud af kalenderen for at svare på spørgeskemaet. Denne bog baseres på deres svar, og uden dem ville der således hverken have været undersøgelse eller bog.

Kasper Møller Hansen og Rune Stubager

